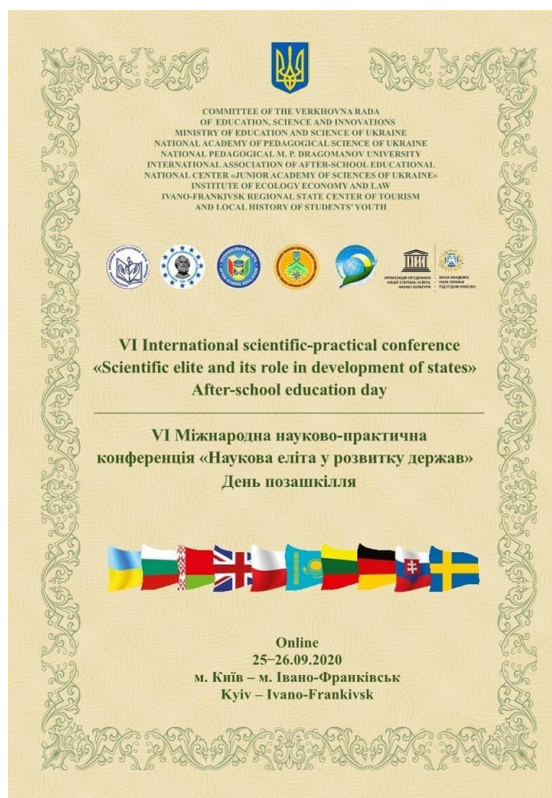

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «НАУКОВА ЕЛІТА У РОЗВИТКУ ДЕРЖАВ»

25-26 вересня 2020 р., м. Київ, Україна

<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-3-1>

Анотація. Стаття присвячена VI Міжнародній науково-практичній конференції «Наукова еліта у розвитку держав», яка відбулася 25-26 вересня 2020 р. з нагоди Дня позашкільної освіти. Цьогоріч захід відзначився двома особливостями — проведенням у режимі онлайн і найбільшим числом учасників — понад 1000 осіб. Метою конференції було обговорення стратегічних питань розвитку освіти і науки, розширення міжнародного партнерства. Основні напрями роботи: наукова еліта і позашкільна освіта у розвитку держав, наукова еліта і соціально-гуманітарний розвиток держав, наукова еліта і економіко-правовий розвиток держав, наукова еліта і туристсько-краєзнавчий та екологічний розвиток держав, наукова еліта і Мала академія наук України. Організаторами конференції виступили: Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Міжнародна асоціація позашкільної освіти, Національний центр «Мала академія наук України», Інститут екології економіки і права, Івано-Франківський обласний державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді. Серед учасників конференції були науково-педагогічні та педагогічні працівники закладів освіти, вчені, представники законодавчої і виконавчої влади, засобів масової інформації, громадськості України та інших держав.

МАЧУСЬКИЙ

Валерій Віталійович

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник, завідувач лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

Ключові слова: науково-практична конференція; наукова еліта; позашкільна освіта; заклад позашкільної освіти; освітній процес; вихованці закладу позашкільної освіти.

25-26 вересня 2020 р. з нагоди Дня позашкільної освіти у режимі онлайн відбулася VI Міжнародна науково-практична конференція «Наукова еліта у розвитку держав». Уперше конференція була проведена у 2010 р. і завжди єднала вітчизняних педагогів навколо важливих питань розвитку позашкільної освіти, була майданчиком для розширення міжнародної співпраці. У 2020 р. конференція відзначилася двома особливостями — проведенням в онлайн режимі і найбільшим числом учасників — понад 1000 осіб.

Метою заходу було обговорення стратегічних питань розвитку освіти і науки, розширення міжнародного партнерства. Основні напрями роботи:

1. Наукова еліта і позашкільна освіта у розвитку держав.
2. Наукова еліта і соціально-гуманітарний розвиток держав.
3. Наукова еліта і економіко-правовий розвиток держав.
4. Наукова еліта і туристсько-краєзнавчий та екологічний розвиток держав.
5. Наукова еліта і Мала академія наук України.

Організаторами і співорганізаторами конференції виступили: Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Міжнародна асоціація позашкільної освіти, Національний центр «Мала академія наук України», Інститут екології економіки і права, Івано-Франківський обласний державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді, Громадська Рада при Державній службі якості України, Міжнародний центр балтійсько-чорноморських досліджень та консенсусних практик, Київська міська організація Профспілки працівників освіти і науки України, інженерно-педагогічний факультет, кафедра позашкільної освіти, кафедра етики та естетики, кафедра політичної психології та соціально-правових технологій, кафедра педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості, а також науково-дослідна лабораторія теорії та методики позашкільної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Департамент освіти, науки та молодіжної політики Івано-Франківської обласної державної адміністрації, Івано-Франківська обласна рада, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, факультет дошкільної і шкільної педагогіки Педагогічного університету імені Комісії народної освіти в Кракові (Польща), Інститут модернізації змісту освіти, Інститут обдарованої дитини НАПН України, лабораторія позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України, Центр позашкільної роботи Святошинського району м. Києва.

Серед учасників заходу були науково-педагогічні та педагогічні працівники закладів освіти, вчені, представники законодавчої і виконавчої влади, засобів масової інформації, громадськості України та інших держав.

Відкрила VI Міжнародну науково-практичну конференцію «Наукова еліта у розвитку держав»

президент Міжнародної асоціації позашкільної освіти, завідувач кафедри позашкільної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова *Олена Володимирівна Биковська*.

Учасників конференції привітав президент НАПН України, академік НАН і НАПН України *Василь Григорович Кремень*. У мотиваційному слові до учасників він наголосив на надзвичайно актуальній проблематиці, якою є формування національної еліти і ролі позашкільної освіти в її розвитку й становленні та виділив низку факторів.

Перше. Саме у позашкільній освіті, як ніде, здійсненна самореалізація особистості, оскільки множинність її напрямів дає можливість обрати саме той, що найбільше відповідає здібностям дитини, і розвивати їх відповідно до її обдарованості.

Друге. Позашкільна освіта максимально соціалізує особистість, сприяє розвитку її так званих м'яких навичок і загальних компетентностей — комунікативності, адаптивності, саморегуляції тощо.

Третє. Саме у закладі позашкільної освіти найбільш можливе встановлення суб'єкт-суб'єктних, партнерських відносин між педагогом і вихованцем, що є надзвичайно цінним.

Четверте. У позашкільній освіті найменше обмежень, а отже, найбільше свободи й можливостей для творчої особистості.

Дуже важливим фактором, який стане запорукою успішного розвитку позашкільної освіти є те, що вона має прийти у заклади середньої освіти. Це конче потрібно і для дітей, які проживають у віддаленій сільській місцевості, і учнів з мегаполісів. Позашкільної освіти має бути достатньо і вона має бути досяжною в усіх смислах (НАПН України, 2020).

З теплими вітальними словами до учасників конференції звернулися: *Юлія Миколаївна Гришина*, народний депутат України, голова підкомітету з питань вищої освіти Комітету Верхов-

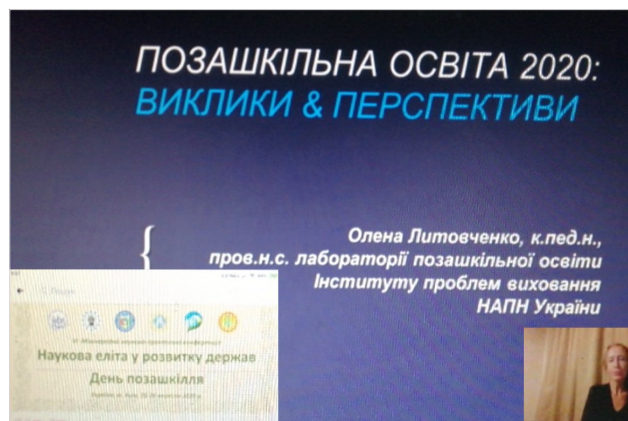
ної Ради України з питань освіти, науки та інновацій; *Ірина Мирославівна Констанкевич*, народний депутат України, перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики; *Ірина Андріївна Верещук*, народний депутат України, голова підкомітету з державної безпеки, оборони та розвідки; *Сергій Миколайович Шкарлет*, т.в.о. Міністра освіти і науки України; *Віктор Петрович Андрущенко*, ректор Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова; *Станіслав Олексійович Довгий*, президент Національного центру «Мала академія наук України», академік НАН України і НАПН України; *Алла Володимирівна Бондар*, заступник голови Державної служби якості освіти України; *Олександр Михайлович Яцунь*, голова Київської міської організації Профспілки працівників освіти і науки України; *Боżена Мухацька*, директор Інституту дошкільної та шкільної педагогіки Педагогічного університету імені Комісії Народної освіти в Кракові (Польща); *Моріц Гунцінгер*, почесний сенатор (Німеччина); *Тетяна Досева*, директор Національного палацу дітей (Болгарія); *Софія Шарота*, завідувач кафедри освіти впродовж життя і освіти дорослих Варшавського Університету (Польща).

Неабияку зацікавленість учасників зібрання викликала наукова доповідь президента Міжнародної асоціації позашкільної освіти, завідувача кафедри позашкільної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова *Олени Володимирівни Биковської* «Позашкільна освіта: світовий і український досвід», в якій вона представила результати досліджень стану позашкільної освіти в різних країнах світу порівняно з українськими реаліями, які були проведені її кафедрою за роки незалежності України. Було схарактеризовано систему державного забезпечення позашкільної освіти України та її складові: нормативно-правове, фінансове та матеріально-технічне, організаційно-управлінське, науково-методичне та кадрове забезпечення. Відзначено важливу роль Інституту проблем виховання НАПН України у проведенні наукових досліджень і створенні за їх результатами сучасних науково-методичних матеріалів для позашкільної освіти та Інституту модернізації змісту освіти МОН України з упровадження їх у практику. На завершення доповіді запропонувала ідею переходу від управлінської вертикалі до управлінської горизонталі з посиленою увагою громадськості.

Від Інституту проблем виховання НАПН України у конференції взяли участь і виступили з доповідями вчені лабораторії позашкільної освіти. *Валерій Віталійович Мачуський*, завідувач лабораторії позашкільної освіти, у доповіді «Позашкільна освіта в умовах пандемії» повідомив про особливості організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти, що відбуваються із використанням технологій дистанційного навчання. Розказав про нюанси під час синхронного та асинхронного навчання. Наголосив про ризики та позитивні сторони впливу дистанційного навчання на освітній процес закладів позашкільної освіти у карантинний період.

Олена Віталіївна Литовченко, провідний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти, у доповіді «Позашкільна освіта 2020: виклики та перспективи» акцентувала увагу на таких важливих аспектах розвитку позашкільної освіти: створення сучасного змісту, орієнтованого на формування ключових компетентностей, здобуття допрофесійних знань і умінь, а також виховання загальнолюдських цінностей учнів, становлення світогляду; реалізація сучасних навчальних програм для позашкільної освіти, проєктів тощо, спрямованих на профілактику соціальних девіацій у дитячому і молодіжному середовищі (булінг, кібербулінг, вживання психоактивних речовин тощо).

Анна Едуардівна Бойко, науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти, у доповіді «Програмно-методичне забезпечення англійської мови в гуртках гуманітарного напрямку як необхідна умова модернізації позашкільної освіти» зазначила, що англійська мова визнається ключовою компетентністю сучасної людини. Ознайомила з навчальною програмою для гуртка «Англійська мова» як одним із результатів її роботи за плановою темою лабораторії «Модернізація освітнього процесу в закладах позашкільної освіти за гуманітарним напрямом».

Інші учасники конференції у своїх доповідях наголошували, що недостатнє охоплення дітей позашкільною освітою провокує соціальні ризики — поширення у дитячому середовищі антисоціальних і девіантних проявів (безпритульності, бездоглядності, злочинності, шкідливих звичок, кіберзалежності), погіршення стану здоров'я. Ключовими проблемами, які зумовлюють цю ситуацію, є: відсутність закладу позашкільної освіти, наближеного до місця проживання чи навчання дитини; невідповідність між сучасними запитами і потребами дітей і батьків та якістю освітніх послуг у сфері позашкільної освіти — змістом, матеріально-технічним оснащенням закладів; часткова доступність системи позашкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами; фінансова неспроможність батьків скористатись платними освітніми послугами в сфері позашкільної освіти для реалізації права дитини на позашкільну освіту; фінансова неспроможних громад утримувати заклади позашкільної освіти; відсутність єдиного інформаційно-комунікаційного простору для потенційних здобувачів позашкільної освіти, де здійснювалось би інформування про можливості позашкільної освіти та формувалось суспільне її сприйняття як необхідної ланки освітнього процесу; низький рівень оплати праці педагогіч-

них працівників, відсутність дієвих механізмів стимулювання професійного розвитку педагогів.

У виступах відзначалося, що сучасна позашкільна освіта взаємопов'язана із загальною середньою освітою у рамках концепції «Нової української школи» через: упровадження компетентнісного підходу до навчання в позашкільній освіті та формування наскрізних умінь і навичок, необхідних у XXI столітті; оптимізацію комунікації між закладами загальної середньої та позашкільної освіти, іншими суб'єктами освітньої діяльності в сфері позашкільної освіти; інтеграцію освітніх процесів та освітніх програм у закладах загальної середньої та позашкільної освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності в сфері позашкільної освіти незалежно від організаційно-правової форми та форми власності; наскрізний процес виховання, який формує ціннісні ставлення і судження, що є базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії у суспільстві.

Так, освітній процес у закладах позашкільної освіти потребує модернізації. Прогнозовано, що основними напрямками модернізації у контексті концепції Нової української школи мають стати:

- модернізація змісту позашкільної освіти, орієнтованого на формування ключових компетентностей, викладених у концепції Нової української школи;
- виховання загальнолюдських цінностей, зокрема морально-етичних (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей) і соціально-політичних (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довілля, повага до закону, солідарність, відповідальність);
- створення умов для залучення вмотивованих кваліфікованих педагогів позашкільної освіти (креативних, відповідальних, які працюють над підвищенням власного фахового рівня);
- реалізація педагогіки партнерства — необхідність у просвітництві педагогічних колективів закладів позашкільної освіти;
- підвищення наукового рівня методичного забезпечення освітнього процесу;
- підвищення доступності позашкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Національна академія педагогічних наук України. (2020, 28 вересня). *Участь президента НАПН України Василя Кременя у VI Міжнародній науково-практичній конференції «Наукова еліта у розвитку*

- держав» до Дня позашкілля. <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/2059/>
- VI Міжнародна конференція «Наукова еліта у розвитку держав». (2020a, 26 вересня). *Офіційне відкриття* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=hFdvouSI3wM&t=912s>
- VI Міжнародна конференція «Наукова еліта у розвитку держав». (2020b, 27 вересня). *Пленарне засідання* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=5dvCP3laXB0&t=4791s>
- VI Міжнародна конференція «Наукова еліта у розвитку держав». (2020c, 27 вересня). *Відзначення 25 вересня День позашкілля* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=K6ZWI4ktxKE&t=26s>
- VI Міжнародна конференція «Наукова еліта у розвитку держав». (2020d, 28 вересня). *Панельні дискусії* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=icqbSLMTqq4&t=2881s>

4TH INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE “SCIENTIFIC ELITE AND ITS ROLE IN THE DEVELOPMENT OF COUNTRIES”

September 25-26, 2020, Kyiv, Ukraine

Valerii Machuskyi

*PhD in Pedagogy, Senior Researcher, Head of the Laboratory of Out-of-School Education,
Institute of Problems on Education the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

Abstract. *The article is devoted to the 4th International scientific and practical conference “Scientific Elite and Its Role in the Development of Countries” on the occasion of the Out-of-School Education Day, which took place on September 25-26, 2020. In 2020, the conference was marked by two features — the online mode and the largest number of participants (over 1000 people). The purpose of the conference was to discuss the strategic issues of education and science development, to broader international partnership. The main directions of the conference were: scientific elite and out-of-school education in the development of countries; scientific elite in conjunction with the social and humanitarian development of countries; scientific elite in conjunction with the economic and legal development of countries; scientific elite in conjunction with the tourism and local history, ecological development of countries; scientific elite and the Junior Academy of Sciences of Ukraine. The conference was organized by the Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Education, Science and Innovation, Ministry of Education and Science of Ukraine, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, National Pedagogical Dragomanov University, International Association of After-School Education, National Centre “Junior Academy of Sciences of Ukraine”, Institute of Ecology of Economics and Law, Ivano-Frankivsk Regional State Centre of Tourism and Local History for Youth. Among the conference participants were the teachers of education institutions, universities’ academic staff, researchers, the authorities, media, representatives of the public from Ukraine and abroad.*

Keywords: *scientific and practical conference; scientific elite; out-of-school education; out-of-school education institution; educational process; pupils of out-of-school education institution.*

Дата публікації: 23 жовтня 2020 р.